

אכיפה והשפעה על הבטיחות בדרכים

נייר עמדה - עמותת אור ירוק

מתחילת השנה¹ נהרגו 383 בני אדם בתאונות דרכים- מספר ההרוגים הגבוה ביותר בכמעט שני העשורים האחרונים בהשוואה לתקופה המקבילה.

המספר המדאיג של תאונות הדרכים והנפגעים בהן מחייב פעולה מקיפה שמטרתה צמצום הקטל בכבישים, אחד הכלים המרכזיים במסגרת זו הינו אכיפה משטרתית.

אכיפה משטרתית אפקטיבית יכולה להשפיע על הבטיחות בקרב משתמשי הדרך הן באופן מיידי והן באופן ארוך טווח. ניתן לראות כי מדינות שהצליחו להפחית את מספר ההרוגים והנפגעים בתאונות דרכים הן אלה הפועלות באמצעות תכנית לאומית לבטיחות בדרכים, בהן אכיפה היא מרכיב משמעותי². אכיפה עקבית וחסרת פשרות היא מרכיב קריטי ביצירת תרבות נהיגה אחראית ובטוחה.

אכיפה הינה בין האמצעים בעלי האפקטיביות הגבוהה ביותר להוביל שינוי מיידי³. כאשר הנהג מאמין שהסיכוי שייתפס אם יבצע עבירה גבוה, הוא יימנע מביצוע העבירה וכך נוצרת הרתעה אפקטיבית. אכיפה יכולה להפחית באופן משמעותי התנהגויות נהיגה מסוכנות כמו נהיגה בהשפעת אלכוהול, חציית צומת באור אדום, שימוש בטלפון הסלולרי ועוד⁴.

יתרון נוסף של פעילות האכיפה מעבר להגברת הבטיחות הוא חיזוק הביטחון האישי ותרומתה למניעת מקרי אלימות. סקר של עמותת אור ירוק מצא כי 33% מהציבור הישראלי מאמין כי הפתרון לבעיית האלימות בכבישים הוא הגברת האכיפה המשטרתית.

כיום בישראל האכיפה בתחום התנועה והבטיחות בדרכים אינה בראש סדר העדיפויות של מקבלי ההחלטות ומצבו של אגף התנועה במשטרת ישראל, אינו תואם את חשיבותו ותפקידו בהצלת חיי אדם. במסגרת הגדלת תקציב משטרת ישראל אשר עלה בשיעור של עשרות אחוזים בשנים האחרונות⁵, ואף התווספו לו כמיליארד

¹ נכון לתאריך 17.11.24

² PIN 17, ETSC.

³ גיטלמן ויקטוריה. הקרט שלום. 2003. הקשר בין אכיפה ותאונות דרכים. מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ.

⁴ Strategies to Reduce Speeding and Aggressive Driving, NHTSA.

⁵ השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל 2021.

שקלים לתקציב שנת 2023⁶, לא ניתן התקציב התוספתי הנדרש לאגף התנועה. זאת למרות שאגף התנועה סובל מחוסר של כ-200 ניידות ומאות שוטרים, ומשתמשי דרך נפגעים מנהגים פורעי חוק ומאלימות בכבישים מדי יום.

נוסף על כך, על פי דוח מבקר המדינה (מאי 2024) בכבישי ישראל יש ניידת בכל 100 קילומטרים- פי עשרה פחות מהמוצע במדינות ה-OECD. עוד הציג ראש אגף התנועה לשעבר, ניצב בדימוס יהודה בן עטר, בפני ועדת הכלכלה מצב בו כי בעקבות מלחמת השבעה באוקטובר ירד מספר ניידות התנועה ב-50% עקב ההוראה לא לאפשר משמרת בה יש שוטר אחד בניידת תנועה.

עמדת עמותת אור ירוק

עמותת אור ירוק קוראת לכל הגופים האמונים על הנושא ובראשם המשרד לביטחון לאומי ומשטרת ישראל לפעול למען חיזוק אגף התנועה במשטרת ישראל, הבטחת תקציב ראוי ומספר ניידות ושוטרים המתאים לצרכי הבטיחות בדרכים במדינת ישראל.

בנוסף על משטרת ישראל לפעול על פי תכנית סדורה ויעדי אכיפה ברורה תוך מיקוד באוכלוסיות בסיכון. תכנית העבודה ויעדי האכיפה בתחום התנועה חייבים להיות שקופים ומונגשים לציבור.

יתרה מכך על משטרת ישראל לקדם באופן מיידי שימוש באכיפה דיגיטלית בדגש על תכנית א3 והרחבתה לאכיפה של מגוון עבירות בנוסף למהירות ואי ציות לרמזור. יישום של המלצות אלו יאפשר לקיים אכיפה אפקטיבית ומצילת חיים.

⁶ הצעת תקציב המשרד לביטחון לאומי לשנים 2023 – 2024.